

KÖRFEZ BUNALIMI SADDAM'I SARSIYOR

Son günlerde dünya'nın belli başlı basın yayın kuruluşları "Körfez bunalımı" haberleriyle dolup taşıyor. Saddam diktatörü İrana karşı savaşında en önemli destekçilerinden olan Küveyt'i bir kaç saatlik bir askeri operasyonla işgal ve ilhak etti. Küveyt'in petrol şeyhi, uşağı olduğu ABD'ye kaçmaya bile fırsat bulamadı, Suudi "meslektaşlarına" sığındı. "Savaş" uçaklarını da Suudi Arabistan'a kaçırttığı söylenmekte.

Dünya petrol üretiminde önemli bir yeri olan Küveyt'in işgaline başta ABD, batılı emperyalist ülkeler ve Sovyetler Birliği olmak üzere bütün dünya süratle tavrı aldı ve tepki gösterdi. Birleşmiş Milletler harekete geçti, Irak'a karşı geniş kapsamlı yaptırımlar kararlaştırıldı. Irak'a karşı bütün tarafların ortak gerekçesi Küveytin işgali ve ilhakıdır ve dünya bunu "kabul edilemez" sayıyor. Orta doğuda Saddam firavun'unu yaratılar şimdi de onu ortadan kaldıranın hesapları içerisinde. Savaş hazırlıkları hızla sürüyor.

ABD, Saddam'a, intihar edersen vurmam anlamına gelecek şekilde davranıyor. Çünkü gerçekte Saddam'ın İrana verdiği tavizlerden sonra Küveyt'ten koşulsuz çekilmesi o'nun intiharı anlamına geliyor. Kaldı ki Saddam, herhalde Küveyt seyahete gitmiş bulunmuyor. Hangi açıdan bakılırsa savaş kaçınılmaz görünüyor.

Irak diktatörünün düşmanlarının çoğalmış olması, Saddam'a karşı mücadelelerinde Kürtler açısından olumlu bir ortam yaratıyor. Emperyalistler ve genel olarak dünyanın büyük güçleri, kendi çıkarları söz konusu olunca aktif tutum almak, diğer yandan Kürt halkına uygulanan jenoside varan baskılar karşısında kayıtsız kalmak, hatta destek sağlamak ve Saddam'ın suç ortağı durumuna düşmekle açık bir ikiyüzlülüğün somut örneğini sergiliyorlar. Kürtler, bu ikiyüzlülüğü görmeli ve göz önünde bulundurmalıdırlar.

Tarih, Emperyalistlerin ve sömürgeci uşaklarının Kürt Halk'ına kiralık katil gözüyle baktıklarını, her zaman kendi bencil ve haksız çıkarlarına alet etmek istediklerini ispatlamıştır. Bunu bilerek şunda net olmak gerekir ki, Kürt'ler, daha başka güçlerle farklı nedenlerden dolayı Saddam'ı karşıya almışlardır. Kürt'ler, ulusların kaderlerini tain hakkını savunmakta birlikte, onların, Küveyt'in petrol zengini Emir'lerini, emperyalizmin bu has uşaklarını ve ajanlarını savunmak gibi bir sorunları yoktur. ABD, kendi emperyalist çıkarları, Kürt'ler ise ulusal demokratik hakları için tavrı alıyorlar. Türkiye, ekonomik çıkar sağlamak ve Kürt halk'ının doğabilecek fırsatlardan yararlanmasının önünü almak için tavrı alıyor. Yani Türkiye Saddam'a gidici gözüyle bakıyor ve Saddam'dan sonraki Irak'la ilgili hesaplar yapıyor. Demek oluyor ki, Türkiye, bir yerde de Kürt Halk'ına olan derin

düşmanlığı nedeniyle Kürtlerin diğer azıtlı düşmanına karşı tavrı alıyor. Hemen eklemek lazım ki, Türkiye'nin emperyalist efendileriyle uyum içinde tavrı almasının Kürt halk'ı açısından ayrıca önemi bulunuyor. Türkiye, işgali altında tuttuğu Kürdistan'ın kuzey kesiminde yoğun bir askeri faaliyette bulunuyor. Malatya, Diyarbakır, Batman vb. hava alanları askeri amaçlarla kullanılıyor. Irak'la girişilecek bir savaşta Türk devlet'inin emperyalizme olan uşaklığının ceremesini sömürgeci sınırların iki yakasındaki Kürdistan'ın halkı çekecektir. Bu nedenle Kürdistan'ı savaş alanı olmaktan korumak büyük önem taşıyor.

Uzun uzun anlatmak gerekmiyor ama Kürt'ler, Saddam'a karşı mücadelelerini sürdürürlerken emperyalizm ve bölgedeki uşaklarıyla aynı konuma düşecekleri gibi bir kaygı taşımamalıdır.

Kimileri, "emperyalizm ile karşı karşıya gelmiş" olan Saddam'a karşı mücadele etmek, emperyalizm ile işbirliği anlamına gelir diye düşünebilir. Kürtler açısından bu, tam bir saçmalaktır. Bu,

başka kölecilerle dalaşmasında, bir kölenin, kendi efendisine arka çıkmasına benziyor. Bu, köle'nin köleliği kabullenmesi ve köle olmaya layık olması anlamına geliyor. Saddam gibi sömürgeci ve ırkçı bir diktatörün ve Kürdistan'ı parçalamış ve paylaştırmış hiç bir devlet'in -eğer ki akıllarını ekmek-peynirle yememişlerse- Kürtler tarafından, hiç bir koşul altında, hiç kimsese karşı, vevlevki bu, emperyalizm bile olsa desteklenmesi mümkün ve doğru, devrimci bir tutum değildir. Kürt halk'ını kölelik zincirlerine bağlamış zorbalardan başka zorbalarla dalaşmasında taraf olmak ve zorbalardan birinden yana olmak gibi bir zorunluluk yoktur. Devrimci tutum bütün zorbalara karşı olmak, it dalaşından, irademizin dışında gelişen olaylardan ve doğacak fırsatlardan kendi devrimci amaçlarımız için ustaca yararlanmasını bilmektir.

Belirtmek lazım ki, Kürdistan'ın güneyinde yaşamakta olan kardeşlerimize önemli görevler düşüyor. Dikkatle üzerinde durulması gereken bir nokta, hiç kimsenin çıkarlarına alet olmamaktır. Bu,

Devamı 3. sayfada

A. ŞIYAR

TÜRKİYE BİR BÜTÜN MÜŞ!

Bilindiği gibi iki yılı aşkın bir süreden beri TB"K"P'nin tutuklu bulunan yöneticileri Haydar Kutlu ve Nihat Sargın Ankara DGM'sinin kararıyla tahliye edilip serbest bırakıldılar. TB"K"P'nin bu iki yöneticisi partilerini yasal olarak kurmak için Türkiye'ye gitmiş ve Türk devletine teslim olmuşlardı. Teslimiyet de onları tutuklamaktan kurtaramamıştı. Anlamsız tutukluluk uzun süre devam etmiş bunun üzerine Kutlu ve Sargın meşhur ölüm orucuna başlamışlardı. 8 Nisan 1990 tarihli bazı gazeteler Kutlu ve Sargın'ın yayınladıkları ortak bildirilerinden şu alıntıyı yayınladılar: "Başladığımız ölüm orucu, 141-142-163'üncü maddelere ilişkin düzenlemelerle Komünist Partisi üzerindeki yasak kalkıncaya kadar veya kalkacağına açık işaretleri ortaya çıkıncaya kadar veya daha uygun koşullarda mücadele olanaklarına sahip olacağımız tahliyemize kadar kesintisiz sürecektir." Kutlu ve Sargın'ın talepleri

yerine gelmeden araya şeker bayramı girdi. Ölüm orucunun "geçici bir süre ertelendiği" açıklandı. Tahliye bu "ertelemeyen" sonraki ilk duruşmada gerçekleşti. Basın tahliye kararının açıklanmasından sonra bazı dinleyicilerin birbirlerine sarıldıklarını ve ağladıklarını yazdı.

Daha sonraki günlerde TB"K"P kurucuları adına H. Kutlu ve N. Sargın'ın da içinde bulunduğu bir heyet parti kuruluş dilekçesiyle İçişleri Bakanlığına başvurdu. Oradan doğrudan Atatürk kabrini ziyaret etmeye giden TB"K"P heyeti atasının manevi huzurunda saygı duruşunda bulundu. TB"K"P adına N. Sargın anıt özel defterine yazamadıklarını içinde tutamayıp basın mensuplarına neler yazmak istediklerini açıkladı. "Protokol sorunları" olmamış olsaydı TB"K"P atasına minnet duygularını ifade edecekti. Ben tüm bunların üzerinde durmayacağım. Ancak siz

(devamı 10. sayfada)

KÖY KORUCULĞU

K. DEWRAN

Köy koruculuğu sistemi Kürdistan halkının ve devrimci hareketinin ciddi bir sorunudur. Devrimci hareketin böyle bir sorunla karşılaşmasının temel nedeni, kuşkusuz, Kürt ulusunun altında bulunduğu sömürgecilik esaretidir. Emperyalist-sömürgeci böl ve yönet politikaları ve Kürt toplumunun feodal gerilikleri ve zaaflarıdır. Kürdistan üzerinde sürdürülen insanlık dışı ve düşmanca politikaların Kürt toplumunda neden olduğu dejenerasyonun sonuçlarıdır. Bunlar açık ve bilinebilen gerçeklerdir. Ancak ben, Kürdistan'da köy koruculuğu sisteminin hayat bulmasında Kürdistan yurtsever, devrimci hareketinin yanlış ve eksikliklerinin de ciddi bir etkisi olduğu kanısındayım. Bu yanlış ve eksikliklerin doğru saptanmasının düşman politikaların berteraf edilmesinde büyük önemi vardır.

Kürdistan'da köy koruculuğu sisteminin maddi nedenleri durdukça bu sorun düşman devletlerin politikalarına uygun olarak şu veya bu şekilde sürecektir. Kürdistan devrimci hareketi bu sorunla boğuşurken gerekli ideolojik politik donanımına sahip olmak zorundadır. Aksi takdirde sorun derinleşecek ve içinden çıkılmaz bir hal alacaktır. Son yıllardaki gidişat bu yöndedir ve yurtsever-devrimci hareketin gerekli titizliği göstermekten uzak olduğu gözlemlenmektedir. Bu konuda aydın olmak, somut politikalara sahip olmak yine büyük bir önem taşıyor. Bu nedenle de eksilik ve yanlışların doğru saptanması gerekiyor.

Konuya, Kürdistan devrimci hareketi, köy koruculuğu sistemine ilişkin doğru devrimci bir politikaya sahip midir? sorusuyla başlanabilir. Bence, bu soruya gönül rahatlığıyla olumlu bir yanıt vermek zordur. Köykoruculuğu sisteminin karşı-devrimci ve düşman bir kurum olduğu açıktır. Bunu bütün devrimci yurtsever güçler saptıyorlar. Bu konuda görüşbirliği var. Ancak bence, olay daha kapsamlı görüşlere sahip olmayı gerektiriyor.

Karşıdevrimci ve düşman bir kurum olarak köykoruculuğu sistemi sömürgeci Türk devletinin Kürtleri bölme, birbirine kırdırma ve sömürgecilik esareti altında tutma politikasının bir ürünüdür. Türk devleti, Kürt ulusal varlığını yok etme amacını güdüyor. Bunu başarmak için uyguladığı asimilasyon politikaları, baskılar, sürgünler, insan ve coğrafik bölge

isimlerini değiştirmeler, jenositler yetersiz kalıyor. Tüm bunlarla birlikte Kürtleri parçalamak ve birbirine kırdırarak da devletin temel bir politikası olarak hayatta bulunuyor.

Türkler ta Osmanlılardan beri benzer politikalar uyguluyorlar. Kardeş Ermeni halk'ına ve Kürt halk'ının bizzat kendisine karşı kullanılmak amacıyla 1891 yılında Kürt işbirlikçilerden oluşturulan Hamidiye Alayları bunun tarihe geçmiş açık bir örneğidir. Tarihte Kürtler arasında bulunan dinsel, mezhepsel ve benzeri "çelişkiler" Kürtlerin ve Kürt ulusal davasının aleyhine çok kullanıldı. İlkel aşiretsel parçalanmışlık, şeyhlik ve ağalık gibi Kürt toplumunun bütün gerilikleri, ilkel ve gerici toplumsal şekillenmeleri Kürt halkının düşmanlarına hep Kürt ulusal davasına ve kurtuluş mücadelesine karşı kullanıldı.

Sivri sineklerin ürettiği bataklık Kürdistan'ın dört parçaya bölünmüş ve ayrı devletler tarafından sömürgeleştirilmiş olmasıdır. Kürdistan sömürge kaldıkça, Kürt ulusu köle kaldıkça işbirlikçinin, korucunun, ajanın sonu gelmez. Sömürge koşullarının ürettiği bu mikroptan kurtulmak için sömürgecilikten kurtulmak gerekiyor. Bu nedenle sivrisinekler yerine bataklığın kendisiyle uğraşmak daha doğru olur. Savaşı Kürtleştirmenin, Kürd'ü Kürd'e kırdırma politikasının arkasında emperyalistler ve sömürgeci uşakları duruyorlarsa, bu politikaları boş çıkarmanın, işlemeze hale getirmenin yolu baskı ve hileyle kullanılmakta olan insanlar yerine olayın kaynağıyla uğraşmaktır. Diğer yandan iflah olmaz Kürt işbirlikçilerden hedef seçilmesi gerekenler vardır kuşkusuz. Ama bunlar titizlikle ve doğru bir şekilde seçilmezse zarar görecektir olan Kürdistan devrimi ve halkı olacaktır. Bunlara bile Türk devletinin hiç bir Kürd'e güvenemeyeceğini, dost gözüyle bakamayacağını, iyice kullandıktan sonra herbirinin başına bir bela getireceğini tarihteki örnekleri göstererek anlatmak gerekir.

Olaylar, son uygulamalar ve gelişmeler Türk devletinin geleneksel politikalarının Kürt halkını sömürgecilik esareti altında tutmakta yetersiz kaldığını gösteriyor. Devlet, politik örgütleri çatıştırma taktiğini de uyguluyor. Bunu Kürtlerin

yanısıra Türk sol güçlerine de uyguluyor. Sol güçleri birbirine karşı kıskırtma ve kulanma amacına yönelik provakasyonlar örgütüyor. Türk istihbarat örgütleri sol politik örgütlerin imzalarını kullanarak sahte bildirimler yayınlıyor. Bunlar konumuzla direkt ilgili olmsa bile Türk devletinin Kürdistan devrimci hareketine karşı mücadelesindeki mantığı hakkında ipuçları veriyor. Bundan çıkarılması gereken sonuç şudur: Devrimci yurtsever hareket kendi iç ilişkilerine şiddetli karıştırmalıdır, bu anlamda şiddete bulaşmamalıdır. Devrimci yurtsever hareketin iç sorunları demokratik ve barışçıl yöntemler kullanılarak çözümlenmelidir. Aksi takdirde düşmana çevireceği dolaplar ve provakasyonlar için meydan açılmış olacaktır. Konumuza dönersek;

Köykoruculuğu sistemi devletin Kürdistan'daki bir kurumudur. Devlet tarafından örgütlendirilmiş ve finanse ediliyor. Adi suçlar işlemiş insanlardan iflah olmaz işbirlikçi ve uşaklara kadar bir sürü insanı kucaklamış bulunuyor. Köykoruculuğu sisteminin dolaysız hedefi Kürdistan halkı ve devrimidir. Köykoruculuğu karşı devrimci ve düşman bir kurumdur. Bütün bunlar bizim köykoruculuğu sistemine ilişkin derli toplu, doğru ve devrimci bir politikaya sahip olduğumuzu göstermeye yetmiyor. Meselenin görülmesi gereken diğer yanları da vardır. Örneğin: Köykoruculuğu sistemi içerisinde ulusal bilince ulaşamamış, devletin tuzağına düşmeye elverişli özellikler taşıyan toplumun geri ve apolitik kesimlerinden insanlar da vardır. Aşiret reisinin baskısı altında, devlet baskısı altında örgütsüz ve sahipsiz, kolu-kanadı kırılmış savunmasız ve çaresiz insanlar da vardır. Devletin sağladığı maddi olanaklara kanacak kadar ulusal bilinçten yoksun işsiz ve aç insanlar da vardır. Devletin baskı ve tehditlerine karşı koyacak bilinç ve dirençten yoksun "çaresiz" insanlar da vardır. İnanılmaz belki ama yurtseverlik hisleriyle dolu küçümsenmeyecek sayıda insanlar da vardır. Tüm bunlar aynı çuvala konabilir mi? Köykorucusu diye bütün "köykorucularına" "eşit" davranmak, hepsini aynı muameleye tabii tutmak doğru olur mu? Bu insanların köykorucusu olmalarında devrimcilik adına yapılmış olanların etkisi nedir? Bu insanlardan kazanılabilecek olanlar var mı, bunun yolu nedir? Benzer

sorular çoğaltılabilir. Doğru devrimci politikalar saptamak bu tür sorulara doğru cevaplar bulmakla mümkündür. Emperyalist ve sömürgeci böl ve yönet politikalarını, sömürgeci Türk devletinin Kürt halkını birbirine kırdırma politikalarını boşa çıkarmak da yine bu tür sorulara doğru cevaplar bulmakla mümkündür. Bir örnek:

"Üsteğmen sandalyesinden kalktı, "aç ağzını" dedi. Şaşırılmışım, ağzımı açtım. Elindeki fişeklerle dişiime vura vura "sen ancak böyle cesaret alırsın, silahtan korkmamayı böyle öğrenirsin" dedi. ... Eve müjde verdim, ardından raporla başvurduğum karakola. İstifamı kabul etmediler. "Neden?" dedim, "sen istifa edersen diğer korucular da cesaret alır ve onlar da istifa ederler" cevabını aldım. ... İstanbul'un tüm tuvaletlerini temizletselerdi de koruculuğa zorlamasalar idi keşke... Maksatları bizi karşı karşıya getirmek, düşman etmektir." Bu sözler 52 yaşındaki Hasan Seyhan adlı köykorucusuna ait. Haftalık Sokak dergisinin 14. sayısında yayınlanan bu koruculuk hikayesi Kürt halkının ve köylüsünün içinde bulunduğu durum hikayesidir aslında.

Hasan Seyhan zorla korucu yapıldıktan sonra gece nöbetinde bir gözünü yitiriyor. H. Seyhan buna üzüleceğine koruculuktan kurtulur diye seviniyor. Eve bunun müjdesini veriyor. Ev'in de buna sevineceğini düşünüyor olmalı H. Seyhan. Fakat "sevinçleri" kursaklarında kalıyor. Diğer koruculara "kötü" örnek olur diye Hasn'in istifası kabul edilmiyor.

Daha sonra, gece nöbetindeyken evi yakılıyor Hasan'ın. Devletten maddi bir destek de göremeyince yollar büsbütün kapanıyor önünde. Hasan çareyi kaçmakta buluyor. Bir haftalık izin alıyor, hazırlıklarını yapıyor ve kaçıyor. Hasan, eşi, gelini, dokuz çocuğu ve torunuyla İstanbul'a bir gece yarısı kaçmayı başarıyor. Mardin'in Ahmetli köyünden Hasan'ın içinde bulunduğu durum binlerce benzerinden sadece bir örnektir. Bir örnek daha:

Mayıs ay'ı ortalarında Mardin'in Midyat kazasına bağlı "Budaklı" köyünden Beşir Algan tarlasının başına giderken yolda özel tim'e rastlar. Beşir'in özel tim tarafından elleri bağlanır, yerde sürüklenir, işkence seanslarından geçirilir. Kurşunlar sıkılır, kafası parçalanır. Daha sonra Türk devlet yetkilileri resmi açıklamalarında bu Kürt köylüsünün "terörist" olduğunu, "dur ihtarına" uymadığını ve vurulduğunu açıklarlar. Sömürgecilerin bu yalanı Beşir'in kardeşleri tarafından

deşifre edilir ve Beşir'in korucu olmayı ret ettiği için vurulduğu anlaşılır. Kuşkusuz bu da çok sayıda benzerlerinden sadece bir örnektir. Küçük bir örnek daha:

"Dört terörist öldü. Üç korucu şehit." 7 Haziran 1990 tarihli Hürriyet gazetesinden bir başlık. Yani Türk devleti yedi Kürt daha öldürdü. Beri taraftaki da Türk devletine, "işbirlikçi, ajan, hain uşaklarına" ağır bir darbe indirdiğini ileri sürecek. Devlet "teröristlerin" "teröristler" de devletin çöküş sürecine girdiğini avazı çıktığı kadar bağırarak. Kürtlerden ise bazıları "ölecek" bazıları da "şehit" olacaktır. Dikkatli bir izleyicinin böyle bir sonuç çıkarması için bunun gibi onlarca somut örnek yeterlidir. Kürd'ü Kürd'e kırdırmak budur işte. Bu somut olaylar ortadayken köykorucusu diye fark gözetmeden herkesi düşman saymak, hedef almak doğrumudur?

Sömürgeci Türk devlet'inin işgal ordularının karargahları ve polis merkezleri dururken sömürgecilerin pisliğine bulaşmış bile olsa Kürt köylüsünü, emekçisini işbirlikçi diye, ajan diye kurşuna dizmek, çoluğu-çocuğuyla birlikte hedef seçmek çıkar yol mudur? ABD ve Nato'nun ülkemizde askeri üsleri, nükleer silah depoları dururken yoksul Kürt köylüsünü ülkesini terk etmeye zorlamak, emperyalist sömürgeci böl yönet politikasını boşa çıkarmanın yolu mudur? Kitleleri kazanmanın yolu baskı ve zulüm olsaydı Kürdistan'daki bütün canlılar sömürgeci Türk devletinden yana olurdu. Kitlelere doğru hedef göstermek ve aydınlatmakla koruculuk sistemini boşa çıkarmak mümkünken inatla sürdürülen baskı politikaları düşmandan başka kimsenin işine yaramaz. İnsanlarımızı kölelik zincirlerine vurmuş ve bu hale getirmiş olan emperyalistler ve işbirlikçileri olan sömürgeciler dururlarken onları bir tarafa bırakarak Kürt halk'ına baskı uygulamak çıkar yol olamaz.

Kürdistan'ın Irak işgali altındaki güney parçasında Caşş olarak adlandırılan işbirlikçi örgütlenme Türk köykoruculuğu sistemiyle aynı niteliktedir. Belli bir tarihi geçmişi olan bu örgütlenmeyi, güney Kürdistan Kürt ulusal hareketiyle ilişkilerini, Kürt ulusal hareketinin caşş örgütlenmesine ilişkin yanlış politik yaklaşımlarını doğru saptamak Kuzey Kürdistan devrimci hareketini yanlışların içine düşmekten alkoyabilir. Güney Kürdistan'da caşş sayısının zaman zaman peshmerge sayısını kat kat aşığı gerçeğinin nedenlerini incelemek, doğru sonuçlar çıkarmak büyük bir önem taşıyor.

Bence Güney Kürdistan'daki deneyimden çıkarılması gereken ilk ve en önemli sonuç, saptanması gereken ilk önemli nokta; aşiretçi bölünme, aşiretler arasındaki çelişki ve çekişmelerin Kürt ulusal davasına verdiği zarardır. Kuzey ve Güney Kürdistan parçalarındaki toplumsal "aynılık" bizim bu konuyu gerektiği gibi önemsememizi gerektiriyor. Zira Kuzey Kürdistan'da da yer yer birbirine güçlü aşiret bağlarıyla bağlı topluluklar hala bulunuyor. Bu topluluklar arasındaki küçük bir mera anlaşmazlığı vb. herhangi önemsiz bir sorun bile taraflardan birinin devlete dayanarak rakip aşireti dize getirme tutumu içine girmesine neden olabiliyor. Aynı şekilde yurtsever saflara eğitim gösteren topluluklar da bu kez devrimci yurtsever hareketle olan ilişkilerini kendi topluluk çıkarları doğrultusunda kullanmaya ve bu yolla rakip topluluğu sıkıştırmaya yeltene biliyor. Kuzey Kürdistan devrimci hareketinin yakın geçmişinde benzer durumların yaşandığı bilinen bir gerçek. Hatta zaman zaman emekçi bireyler arasındaki sorunların çözümünde bile bu tür yöntemler kullanılmış ve genellikle taraflardan biri devlet'e değeri de devrimci harekete dayanarak kişisel çıkarlarını elde etmeye çalışmıştır. İşin kötüsü, devrimci güçlerden bu tür çıkar çelişkilerine yanlış yöntemlerle müdahalede bulunmuş olanlar da olmuştur. Devrimci ulusal bir politika'nın gereklerinin yerine getirilmediği bu tür durumlarda devrimci hareket hep yara almış ve insanların bazen de "çaresizlik" içinde devletle bütünleşmesine bilerek veya bilmeden çanak tutulmuştur.

Baştarafı 1. sayfada

nun, bölgenin somut koşullarında çok kolay bir iş olmadığı bellidir. Yine de Güney Kürdistan yurtsever hareketi geçici zafer ve yenilgi deneyleriyle dolu bir tarihe sahiptir. Tarihin önlenene çıkardığı bu sınavdan yüzlerinin aklıyla çıkmalarına yetecek kadar politik deneyim sahibi güçler, Kürt Halk'ının siyasal temsilcileri olmanın şerefine layık olduklarını göstermek zorundadırlar. Dileriz ki, ulusal çıkarlarının gerektiği sorumluluğu ve kardeşçe birliği göstererek Kürt halk'ını ve dostlarını yeni hayal kırıklıklarına uğratmasınlar.

**RÊYA ŞOREŞ'İ
OKU-OKUT**

İNSAN HAKLARI VE KÜRDİSTAN GERÇEĞİ

Sêvê

Geçen yıl Paris'te gerçekleştirilen "Kürtler, İnsan Hakları ve Kültürel Kimlik" adıyla bilinen uluslararası konferansta alınan kararlardan birine göre bu yılın Temmuz ayından önce Stokholm'de aynı doğrultuda ikinci bir konferansın toplanması bekleniyordu. Ancak bir takım nedenlerden dolayı konferans ertelendi. Söylendiğine göre konferans, Kasım ayının ilk yarısında toplanacak.

Bilindiği gibi birinci konferans 14- 15 Ekim 1989 tarihlerinde Paris Kürt Enstitüsü ve France Liberté'nin inisiyatifiinde toplanmıştı. Sayın Kendal Nezan'ın belirttiği gibi konferansın amacı, "Kürt sorunu etrafında örtülmüş sessizlik duvarının çökertilmesi" idi.

Gerçek şu ki; bu halk, yüzyıllardan beri çetin bir mücadele sürdürüyor. Binlerce şehit veriyor, ama ne var ki Kürt sorunu, hala dünya kamuoyu gündeminde gereken yerini alamamış ve bu güne kadar dünyanın güncel bir proplemi haline gelememiştir.

Burada kendini dayatan sorun şu: Proplemimizi dünya kamuoyunun gündemine koyabilmek için başvurmamız gereken en iyi tarz hangisidir? Bu soruya cevap bulmaya çalışırken, bir birinden ayırmamız gereken iki noktayı da belirtmek gerekecek. Birincisi: Bu konferanslar Kürt propleminin gerçek yüzünü sergilemediklerine rağmen yine de yararlıdırlar. Önem verilmeleri gerekir. Çünkü unutulmamalıdır ki, Paris Kürt Enstitüsü ve France Liberté, politik partiler olmayıp kültürel ve insani kuruluşlardır. Kürdistan kurtuluş hareketinin stratejisi ve politik programının savunulması onlardan istenilmiyor. Zaten bu tür politik mücadeleler, kültürel ve insani kuruluşların hedeflerini aşır. Bu nokta göz önünde bulundurulmazsa, değerlendirmede yanlış sonuca varılır. İkincisi: Kürt halkının politik mücadelesinin temsilcisi olan devrimci hareket, bu konferanslardan çıkacak sonuçlara karşı uyanık olmalıdır. Kürt devrimci hareketinin amaçladığı hedeflerden uzak bazı sonuçlar doğabilir.

Burada akla gelen ve bazı açılardan sorunumuzla benzerlik taşıyabilen Filistinlilerin ünlü 242 sayılı kararı var. Orta- doğu sorununun çözümü konu-

şulduğunda 242 sayılı karardan mutlaka bahs ediliyor. Bu karara göre Filistinlilerin sorunu, sadece mülteciler sorunu olarak kabul ediliyordu. Yani Filistin sorununun çözümü, kendi öz topraklarından sürülen Filistinlilerin tekrar yerlerine geri dönmeleriyle sağlanmış olurdu. Ancak 1967'den 3210 sayılı kararın alındığı 1974'e kadar (3210 sayılı kararla FKÖ, B.M.'de Filistin halkının tek ve meşru temsilcisi kabul edilip gözlemci statüsüne kavuşuyor. Ayrıca B.M. genel konseyinde birden fazla kararlarla, silahlı mücadele dahil Filistinlilerin bağımsız bir devlet kurmaları doğrultusundaki mücadeleleri meşru görüldü. Bu bağlamda, 242 sayılı karar her ne kadar günümüze dek uluslararası platformlarda gündemde duruyorsa da, 1974'ten sonraki gelişmeler nedeniyle artık anlamsız kaldığı kanaatindeyim.) Filistin halkı, çok çetin bir mücadele verecekti ki, dünya kamuoyuna mücadelelerinin bir mülteci sorunu olmadığını, Filistin sorununun bu denli küçültülemeyeceğini, sorunlarının, kendi ulusal kimlikleriyle kendi öz toprakları üzerinde bağımsız bir Filistin devletinin kurulması olduğunu kavratacaktı.

Konumuza dönersek; bilindiği gibi Paris konferansında bir takım tavsiye kararları alındı. Bu tavsiye kararları arasında, Kürt halkını B.M.'de ve diğer uluslararası platformlarda temsil edecek bir organizasyonun kurulması ısrarla tavsiye ediliyor. Ayrıca B.M. genel konseyinin, Kürt sorunuyla ilgili özel bir oturum yapması da isteniyor.

Elbette gerek B.M.'de ve gerekse diğer uluslararası platformlarda Kürt halkını temsil edecek bir organizasyona sahip olmak ve bu mevziyi kazanmak Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin güncel istemlerinden biridir. Bunun yanı sıra, B.M. genel konseyinde Kürtler ve Kürdistan sorunuyla ilgili özel bir oturumun açılması zaruridir. Hele hele Kürdistan'daki son gelişmeler ve özellikle son yıllarda dünyada benzeri bulunmayan Halepçe katliamından sonra, dünya kamuoyu artık Kürt sorunu karşısında tavırsız kalamaz. Ancak burada berraklaşmasına ihtiyaç duyulan iki nokta daha var:

Birincisi; B.M.'de Kürt halkını temsil

edecek organizasyonun niteliği, teşkili ve oluşumu nasıl olacak? Acaba Kürdistan'da kültürel ve insan haklarını savunan bir oluşum mu bu fonksiyonu yükleyecek? Yoksa Kürdistan'ın kurtuluşunu hedefleyen ve Kürt halkını pratik mücadelede temsil edecek bir organizasyon mu?

İkincisi; B.M. genel konseyinin Kürt sorunuyla ilgili yapacağı oturum hangi temelde olacak? Oturumun amacı ne tür bir karar almaya yönelik olacak? Acaba ikinci bir 242 mi yoksa ikinci bir 3210 mu olacak?

Burada kastımız, insan hakları sorunu basite indirgemek ya da mücadelemizde bunu arka planlara atmak değil. Zaten her devrimci örgütün, partinin nihai amacı, en mümkün olan refah düzeyine ulaşır, insanların, bütün haklarını serbestçe kullanabileceği özgür ve sömürsüz bir toplum yaratmak değildir? Aynı zamanda bütün Kürt parti ve örgütleri, Kürdistan'da olup biten zulüm ve barbarlıkların bir an evvel son bulmasını istemezler mi? Şüphesiz her yurtsever bundan yanadır. Ne varki kabul edilmesi gereken bir gerçeklik vardır. Bu da şudur ki, Kürdistan'da cereyan eden insan hakları ihlali, zulüm, soykırım ve olup biten her şey, temel proplemin dışı vuran sonuçlarıdır. Vücuttaki esas hastalık tedavi edilmeden, esas hastalıktan kaynaklanıp, vücudun diğer yerlerinde dışı vuran yaraların başlı başına tedavisi başarılı olamaz.

Bir Kürt insanı, çektiği acılarıyla, Kürt toplumunun içinde bulunduğu dert ve acılarının nümunesidir. Kürdistanda insan haklarının tanınmaması, Kürt halkının ekonomik, siyasal ve ulusal haklarının tanınmaması neticesidir. Sorun bir birine sıkı sıkıya bağlıdır. Bir bütün olarak sorunun çözümü düşünülmeli. Köklü çözüm yerine şu veya bu kısmi çözüm arayışları sonuç vermez...

Yıllardan beri uluslararası hukukçular, bilim adamları, politikacılar ve entelektüellerce tartışılan bir konu var. Tartışılan konu insan hakları konusudur. Ancak bu konuya bakış iki değişik eğilimde kendini gösteriyor. Bir eğilimde göre insan hakları, bir halkın veya toplumun haklarından ayrı ve sadece ferdin

hakları olarak ele alınıp savunuluyor. Diğer eğilime göre, bir ferдин hakları, kendi toplumunun haklarından ayrı ele alınmaz. Bu eğilime göre sorun birbirine bağlıdır. İnsan hakları ile toplumun ve halkın hakları birlikte ele alınıp savunulmalıdır.

Kanaatimizce bu iki eğilimden ikincisi haklı ve doğrudur. Bir örnek vereceksek:

İnsan hakları beyannamesine göre " her ferдин düşüncesini özgürce açıklamaya hakkı var." Kişi, bu hakkı tek başına nasıl kullanabilir? Kişiyi dinleyen bir toplum olmalı ki, düşüncesini o topluma açıklayabilsin. Onu dinleyen bir topluluk olmazsa, düşüncelerini kendi kendisine anlatamaz elbet. Diğer yandan kişi, düşüncelerini açıklayabilmek için bir dile gereksinim duyacak. Özellikle de kendi düşünce ve duygularını daha berrak ve istediği tarzda izah edebilmesi için kendi anadiline baş vuracaktır. Ama eğer o dille konuşmak bile suç sayılacaksa, o zaman bu hakkı kulanma mekanizması nasıl tasavvur edilebilir? Bir ferдин, düşüncelerini serbestçe açıklama garantilerinden bir tanesi, o ferдин mensup olduğu halkın veya ulusun kendi ulusal kimliğine, ulusal otoritesine sahip oluşudur. Bir halkın veya ulusun tabii haklarına saygı göstermek, insan haklarına saygı göstermenin vaz geçilmez temelidir. Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesi, üzerinde, insan haklarını savunma sisteminin kurulması gereken en elverişli bir zemindir. Burada ortaya şöyle bir denklem çıkıyor: Özgür bir halk + Bağımsız ve demokratik bir yönetim = Özgür insanlar.

Bireyci felsefe, yukardaki denklemin tersine, yıllar yılı " halkın hakları" ile "insan hakları" kavramlarını bir birinden ayırmaya ve ayrı şeyler olduğunu göstermeye çabaladı. Bu felsefe, emperyalist ve sömürgeci devletlerin sömürgeleştirme çabalarına sürekli dayanak oldu. Emperyalistlerle sömürgeciler, insanlara medeni, sosyal ve politik hakların verilmesi gerektiğini söylemekte geri kalmıyorlardı. Ayrıca uluslara kendi kaderlerini tayin etme hakkının tanınmasını da lafta savunuyorlardı. Ama bunu diyen aynı devletler, kolonilerde ve metropollerde insan haklarını iki ayrı derecede görüyorlardı. Ayrıca UKKTH' nı da bütün halklara eşit olarak tanımıyorlardı. UKKTH' nı kendi çıkarlarına uygun düşecek şekilde kabul ediyorlardı.

Birinci dünya savaşından sonra sözkö-

nusu devletler, Orta ve Doğu Avrupa halkları için kendi kaderlerini tayin etme hakkını kabul ederlerken, Osmanlı imparatorluğu boyunduruğundaki Ermeni ve Kürt halkları için aynı hakkı (kendi çıkarlarına ters düştüğünden) kabule yanaşmadılar. Sevr antlaşmasının yapıldığı 10 Ağustos 1920 de (Sevr antlaşmasından ayrı ama aynı günde) İngiliz imparatorluğu, Fransa ve İtalya devletlerince " Anadolu'daki Çıkarları" adı ile bilinen bir antlaşma imzalandı. Bu antlaşmanın bir maddesi şöyledir:

" Bu antlaşmayı imzalayan taraflar, Kürdistan'a otonomi ve muhtemelen bağımsızlığı tanımayı göz önünde bulundurur, bu ülkenin ekonomik gelişmesinin kolaylığı değerlendirilir ve onun yönetiminin muhtaç olacağı bütün yardımlar ulaştırılır ve milletler arasında bu mesele üzerine rekabetten sakınılması arzu edilir.

Taraflardan her biri; İtalya'nın, Güney Anadolu,da, Fransa'nın, Klikye' da ve Suriye bitişiğindeki Batı Kürdistan' da ve Cezire- İbn - Ömer ve çevresindeki bölgelerine kadar özel çıkarlarını tanırlar.

Aşağıdaki bendler üzerinde anlaşıldı :
..... Fransa'nın gireceği bölge, Klikye ve Suriye bitişiğindeki Batı Kürdistan ile Cezire-İbn - Ömer' e kadar."

Yukardaki maddeden de anlaşılacağı gibi sömürgeci devletler, UKKTH ilkesini kendi özel çıkarlarına hizmet edecek şekilde kullanıyorlardı. Hatta kendi ağırlıklarını koyarak, 1920' lerde kurulan Cemiyet-i Akvam sözleşmesinde UKKTH bendinin yer almasını engellediler. Böylece UKKTH sadece politik bir ilke olarak kalıyordu.

Ne var ki ikinci dünya savaşı, beraberinde büyük gelişme ve değişimleri getirdi. Adeta dünyayı alt üst etti. Cemiyet-i Akvam gitti, yerine, Birleşmiş Milletler Cemiyeti yeni amaç ve prensiplerle doğdu. BM yasasının 1. ve 55. maddelerinde UKKTH ilkesi kabul ediliyordu. Bu maddelerde, BM cemiyetinin amaçlarından birinin, bütün milletlere eşit haklar tanıma ve kendi kaderlerini tayin etme hakkına saygı gösterme temeli üzerine milletler arasında dostane ilişkilerin geliştirilmesi ve dünya barışının güçlendirilmesi olduğu belirtiliyor.

Böylece UKKTH ilkesi (en azından teorik olarak ta olsa) sadece politik bir

ilke olmaktan çıkıp, hukuki bir ilke ve aynı zamanda bütün devletlerin zorunlu olarak saygı duymaları gereken bir hak haline de geliyordu. Bu ilkenin sadece politik olmaktan çıkıp hukuki bir hale de dönüşmesi, beraberinde bir çok önemli sonuçları da getirdi. Ancak bu yazımızda' söz konusu tüm sonuçlara yer veremeyeceğimizden, sadece esas sorumuzla alakalı bir kaç noktaya değinmekle yetineceğiz.

14 Aralık 1960' ta anti- sömürgeci devletler BM genel konseyinde ağırlıklarını koyarak " sömürgeci kurtulma" (Dekolonizasyon) yasasını çıkardılar. Bu yasa göre: " - Bütün halklar kendi kaderlerini serbestçe tayin etme hakkına sahip olup, ekonomik, politik ve kültürel konularını özgürce belirlerler. Her halükarda bütün ekonomik, politik ve sosyal gelişmedeki yetersizlikler, o halkın bağımsızlığının geciktirilmesine asla neden gösterilemez. Bağımsızlık hakkı mutlak bir hakktır. Bütün devletler bu hakkı tanımak zorundadırlar. Bu hak, himaye altındaki, otonom olmayan ve bağımsızlığına henüz kavuşmamış bütün topraklarda tatbik edilir. Halkların kendi bağımsızlık ve özgürlük haklarından tam istifade edebilmeleri ve iktidarların bizzat bu halkların ellerine derhal ve koşulsuz olarak verilmeleri için devletler, gerekli bütün icraatları yerine getirmek zorundadırlar."

Anti- sömürgeci devletlerin uğraşları bununla durmadı. BM salonlarında çabalarına devam ederek 16 Aralık 1966' da iki adet " İnsan Hakları Sözleşmesi" ni genel konseyden çıkarmayı başardılar. Sözleşmeler insan hakları ile ilgilidir. Ancak en önemli yanları şu ki, sözleşmelerin ilk maddelerinde, bütün halkların " kendi kaderlerini tayin etme ve kendi ekonomik, siyasal ve kültürel konularını kendilerinin özgürce belirleme hakkına sahip" oldukları belirtiliyor. Buna rağmen hala insan haklarını yada ferдин haklarını toplumun veya halkın haklarından ayırt etmenin anlamı var mı?

Tarihi süreç ile deney ve tecrübeler, anti- sömürgeci devletlere, bir ferдин hakları ile toplumun yada halkın haklarının ayrı şeyler olduğu demagojisinin, sömürgeci ve emperyalistlerin ırkçı politikalarına hizmet etmekten başka bir şey olmadığını gösterdi. Bu nedenledir ki anti- sömürgeci devletler, insan hakları ile halkın haklarının bir birlerine bağlı oldu-
(Devamı 11. sayfada)

PERESTROYKA OLUMLU BİR BAŞLANGIÇ KARMAŞIK BİR GELİŞME

A. Dilaver

Sovyetler Birliğinde son bir kaç yıldır yaşanan gelişmeler hiç kuşkusuz tüm dünya kamuoyunun dikkatini üzerine çekmektedir. Hemen hemen tüm dünya halklarının dillerinde yeni iki yabancı terim yer aldı , Perestroyka ve Glasnost. Uluslararası alanda politikacılar, yorumcular ve gazetecilerin bu iki terimi tercüme edilmeden kendi kamuoyularına olduğu gibi aktarmaları tesadüfi bir olay değildir. Bunun sebebi bu iki terimin çok büyük anlamlara sahip olmasıdır. Ondan dolayı da bu iki terimi tercüme edilmeden kendi kamuoyularına aktarma gereğini duydular.

Sovyetler Birliği'nde yaşanan gelişmelerin, Türkiye'li ve Kürdistan'lı sosyalistleri ilgilendirmedini söyleyebilir mi? Elbette hayır. Ondan dolayı da son birkaç yıldır yaşanan gelişmeler hakkında bir değerlendirme yapma gereğini duyduk.

SOMUT OLARAK PERESTROYKA'NIN GEREKÇELERİ

70-80 Yılları arası dönem Sovyetler Birliği ekonomisinde ve sosyal yaşamında bir duraklama dönemi idi. Bu, her yıl gelişen ekonomik göstergelerde yavaşlama, esas üretim mallarının oranında düşüş ve bir bütün olarak ulusal ekonominin verimsiz işlenmesiydi. Aşırı derecede merkezileştirilen ve genel müdürlüklerce idare edilen ekonomi, var olan eksiklikleri ortadan kaldırmak, halkın ve devletin çıkarlarını ön plana çıkaracak kararların almasını engeliyordu. Tüm bunlar, halkın talepleri ile var olan ekonomik imkanlar arasında bir çelişki oluşturuyordu.

70'li yılların sonuna gelirken ekonomik durum fenalaştı. Bu, emekçilerin yaşam standartlarını etkilemeye başladı. Temel malların üretim de halkın talep ve ilgisi dikkate alınmadan yapılıyordu. Piyasaya sürülen mallar hiç te halkın ilgisini çekmiyor ve taleplerini karşılamıyordu. Çünkü halkın bu tür mallara hiç de ihtiyacı yoktu. Bu durum, halkın talepleri olan piyasadaki mal sıkıntısıyla üretim sektörleri arasında çelişki yaratmaya sebep oldu. Bununla beraber çok eskimiş fabrikaların restorasyonu gerekirken brokratlar ve teknokratlar

bunu görmezlikten gelip iç ve dış kamuoyuna yüksek rakamlar gösterebilmek için habire yeni fabrikaların kurulması için çok büyük yatırımlar yapıyordu. Bu bilim ve teknolojinin gelişim sürecinde bir yavaşlamaya ve ulusal ekonominin gelişmiş kapitalist ülkelerinkine nazaran daha geride kalmasına sebep oldu.

Ekonomik dağılım ve ücretlerin eşitlikçi politikası çok açık bir şekilde olumsuz sonuçlar verirken, ücret artışlarının üretkenliğe nazaran daha ileride olmasına neden oldu. Bu durum para dolaşımında bozukluğu beraberinde getirdi. Tüm bunlar Sovyetler Birliği insanların ekonomik, toplumsal ve politik olaylara ilgisiz ve yabancı kalmalarına yol açtı.

Yukarıda sözü edilenler Sovyetler Birliği Komünist Partisi (SBKP)'nin ideolojik ve politik işlerinden sorumlu bir çok kişi için beklenmedik bir sonuçtu. Çünkü onlar, Sovyet toplumunun içinde bulunduğu bu son derece olumsuz ortamı gözardı ederek habire açıklamalarında yoğun bir şekilde "gelişmiş sosyalizm"den bahs ediyorlardı.

Genel olarak ülkenin kargaşaya sürülen bu durumu, ülkenin yönetici çevrelerinde kabullenmeye başlandı. Bir çok bilim adamı, sanatkar ve yazarlar kendi açıklamalarında çekingen bir şekilde rahatsızlıklarını belirtiyorlardı. Sonuç olarak parti ve halk, bu durumun artık eskisi gibi yürütemeyeceğini, yeni bir oluşumun gerekliliğinin kanısına vardılar.

Nisan 1985 SBKP MK plenumu, buna paralel olarak SBKP 27. kongresi ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesinin hızlandırılması fikrini kabul ettiler. Ekonomik ve sosyal gelişmenin hızlandırılmasıyla daha nitelikli bir toplumun oluşmasını hedef aldılar. Bu fikir, partinin yeni stratejisinin özünü oluşturdu.

Ocak ve Haziran 1987'de yapılan SBKP MK plenumlarında ülkenin iç ve uluslararası durumu değerlendirildi, ülkenin bir krizle karşı karşıya olduğu tespitine varıldı. Ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmesini frenleyen mekanizmanın ortadan kaldırılması için yeni kararlar alındı.

FRENLEME MEKANİZMASI.

Bu bir bütün olarak sosyalist toplumun ekonomik, sosyal, politik, ideolojik ve psikolojik gelişmesini frenleyen bir mekanizmadır. O, aynı zamanda kendi içerisinde eskimiş olan ekonomik ilişkileri, idarecilikte emir sistemini, bürokratizmi, psikolojik eylemsizliği, sosyalizmi ve toplumu doğma gösteren fikirleri taşıyordu. Yukarıda izah edilen faktörler, farklı insanların düşüncelerinde kök salmıştı.

Sosyal ve ekonomik alanda her şeyden önce ekonomik idarenin emir ve brokratik yöntemlerle idare edilmesi, var olan ekonomik kurumların gelişmelerini sağlayan haklardan yoksun bırakılmaları, farklı sosyalist mülkiyetin imkanlarından gerekli olduğu gibi yararlanılmaması ve insan faktörünün sosyal alandaki rolünün yadsınması.

Politik alanda; Leninist anlamda demokratik merkezîyetçilik prensiplerinden sapma, merkezîyetçi ve bürokratizmin tahakkümü, tüm politik sistemde demokratikliğin kısıtlanmasını hatta bastırılmasını beraberinde getirdi. Bu, devlet dairelerinde, toplumsal örgütlerde, parti aparatında ve diğer çalışma alanlarında yerli kadroları insiyatifsiz bıraktı.

Manevi, ahlaki ve psikolojik alanda bu mekanizma her şeyden önce insan emeğinin ve yaratıcılığının özgür gelişmesine kısıtlama koymuş, bununla beraber sosyalist toplum değerinin düşmesini, düşünce durgunluğunu, asalak yaşamayı ve genel olarak sosyalist toplumun çıkarlarına yabancılaşmayı beraberinde getirmiş.

Bu mekanizmanın sosyal tabanı bürokratizm ve idari alanlarda formalitenin egemenliğidir. Günümüzde bürokratizm çok farklı biçimlerde ortaya çıkmaktadır. İdari alanlarda kolektif çalışma normlarının çiğnenmesi, çok zor sorunların çözümünde sorumluluktan kaçma, insan ilişkilerinde çıkarıcılığı öne çıkarma, sosyalist kanun ve parti çalışma normlarına saygısızlık, kariyerizm, kendine çevre oluşturma ve daha bir çok biçimlerde ortaya çıkmaktadır.

Fakat bu bir gerçektir ki Sovyetler Bir-

liğinde bürokratism ve formalizm hiç bir dönemde bu kadar tartışılmadı ve hiç bir dönemde de bu kadar güçlü olmadı. Bunun sebebi, perestroykanın bürokratism ve formalizmle mücadelesinin teoride kalmasıdır. Pratikte ise bunun daha güçlü ortaya çıkmasıdır. Bunun sebebi ise perestroykanın toplum içinde kadrolardan yoksun olmasıdır.

SSCB'den BAZI VERİLER- EKONOMİK VE TOPLUMSAL DURUM

Bugünkü Sovyetler Birliği yönetiminin geçmişle ilgili değerlendirmelerinin tümüne katılmamakla beraber genel olarak doğru ve bir gerçektir. Lenin sonrası tüm Sovyet yönetimlerinin eksik ve yanlışlarının birikmesi, Sovyetler Birliğini bir bunalım aşamasına getirdi. Acaba bu günkü SSCB yönetiminin bu bunalımlı ortamdaki çıkması için aldıkları önlemler nelerdir, bu önlemlerin başarı şansı ne kadardır?

Birincisi; ekonomiyi düzeltmeye çalışmak amacıyla endüstri ve tarımda özel mülkiyeti geliştirmeye çalışan SSCB cumhurbaşkanı ve SBKP genel sekreteri M.S.Garbaçov, tarımcılarla yaptığı bir toplantıda şöyle diyordu: "Halka özel tarlalarda yoğunlaşma şansını tanıyan genel bir siyaset belirledik. Şimdi bunu pratiğe geçirmemiz gerekir."(Pravda 3 Temmuz 1989) Tabii ki böyle bir durumda bu sosyalist ekonominin temel kurumlarını, sosyalist planlama mekanizmasını, devlet ve kolektif mülkiyetin zayıf-latmasını beraberinde getirecektir.

Bu yolda zaten çabalar vardır. Endüstri ve devlet işletmeleri hisse senetli anonim şirketlere dönüştürülmeye çalışılıyor. Yüksek sovyetlerin kabul ettiği bir kararnameyle kolektif ve devlet çiftlikleri, kendi arazi ve olanaklarını kooperatifçilere açmaya mecbur bırakılıyor ; " Bu kuruluşlar, haklı bir gerekçeleri olmadıkça kooperatifçilere toprak kiralamayı ret edemeyeceklerdir". (Izvestiya 10 Nisan 1989) Kooperatifçi, bu toprağın kullanım hakkına sahip olacak, ama pratikte çocuğuna ya da bir başkasına miras bırakabilecek.

Bu arada Sovyet Halk Temsilciler Kongresi Haziran ayı içinde özel mülkiyet üstündeki devlet denetiminin azaltılmasını, yakın gelecekte hisse senedi ve kıymetli kağıt borsasının yaratılmasını öngören bir karar aldı. Karara göre, devlet mülkiyetine öncelik veren uygulama

kaldırılacak ve böylece devlet, kolektif, kiracı, hisse senedi, bireysel ve karma mülkiyet biçimleri arasında rekabet eşitliği sağlanacak. Bu, özel mülkiyet üzerindeki devlet kontrolünün zayıflamasını beraberinde getirecektir.

Başbakan Nikolay Rijkov yaptığı bir açıklamasında SSCB' de bütçe açığının 100 milyar ruble, dış borcunun ise 50 milyar ruble dolayında olduğunu açıkladı. Resmi enflasyon oranı ise % 5 olduğu sanılıyor. Bu arada Moskovskiye Novisti gazetesinin 21 Haziran 1989 tarihli sayısında çıkan bir yazıda Sovyet ekonomistlerinden Kariyagina ve Voltski, SSCB' de milli gelirin 625 milyar ruble, kara üretim veya kara borsa anlamına gelen paralel yada gölge ekonominin yıllık cirosu ise 80 milyar ruble dolayında olduğunu açıkladılar. Başka bir açıklamada ise Rijkov, ülkedeki fabrikaların %40' ının aşınmış durumda olduğunu ve Sovyet fabrikalarından atmosfere yayılan zararlı gaz ve kül miktarının yılda 100 milyon ton'u bulduğuna yer verdi. Moskova'da yapılan bir toplantıda konuşan tarım uzmanları, Sovyet tarımında sorunun esas olarak kötü depolama ve dağıtımdan kaynaklandığını belirttiler. Uzmanlara göre devlet çiftliklerinde üretilen ürünlerin 1/3'ü tüketiciye ulaşmadan çürüyor. Sovyet eski balıkçılık bakanı Viladimir Kamentsev yaptığı bir açıklama-da SSCB'nin dünya ticaretinde tuttuğu yerin %4 gibi küçük bir oran olduğunu, Sovyet ekonomisinde ihraç ürünlerinin %60' unun hammadde olduğunu açıkladı.

Başbakanın açıklamalarına göre SSCB' de 40 milyon kişi ayda 75 ruble olarak tahmin edilen yoksulluk sınırının altında yaşıyor. SSCB' de ortalama işçi ücreti bütüt 217 ruble, bir bakanın ise aylık ücret tabanı 800 rubledir. Bununla beraber Nisan 1989 da kabul edilen bir kararname ile Sovyetlerde 46 yıldır değişmeyen gelir vergisi oranları yeniden belirlendi. Buna göre aylık 80 rubleye kadar olan gelirler vergi dışı bırakılacak, 700 rubleye kadar %13, 700 rubleden yukarı gelirler için giderek artan ve %50 ye varan oranda gelir vergisi ödenecek. Eski sistemde gelir vergisi sabit ve %13 tü.

Sovyet Maliye bakanı Gostev yaptığı bir açıklamasında, Sovyet işçilerinin %3,4' ünün 500 rublenin üzerinde ücret aldığı belirtiliyor. Ama çeşitli sektörlerde en alt ve en üst ücretler arasındaki oran hakkında bilgi verilmiyor.

Yüksek Sovyet tarafından ekonomik

reformlarla ilgili devlet komitesinin başına ve başbakan yardımcılığına getirilen Leonid Abalkin, verimsiz endüstri dallarının düzüne konula bilinmesi için en az 12- 15 milyon Sovyet işçisinin işten çıkartılması gerektiğini söyledi.

Bu arada SSCB' de perestroykanın başlangıcından günümüze kadar kurulan kooperatiflerin sayısı 100 bini buldu. Bu kooperatiflerde çalışanların sayısı 2 milyona yakın yani hemen hemen her kooperatif başına 20 üye düşüyor. Kooperatifçiler anlamlı bir kalabalık oluşturmaya başladılar. Bunlar ekonomik planda sermaye birikimi sağlamak üzere kendi özel sigorta kooperatiflerini ve bankalarını kuruyorlar. Kurdukları kooperatif ve banka sayısı şimdilik 32, ihracat şirketleri, borsa istihbarat merkezleri vb.de var.

Öte yandan SBKP eski polit büro üyelerinden ve şimdiki Cumhurbaşkanı danışma konseyi üyesi Aleksander Yakevlev' in " Moskovskiye Büsnis " dergisine verdiği demeçte otoriter sistemin bel kemiğini oluşturan "beş yıllık plandan kurtulması " gerektiğini söylemesi de çok anlamlıdır. Bunda başarılı olursa sosyalist ekonominin bütün sektörlerini esgüdümleyip disipline alan beş yıllık plan, devlet planlama komitesi (Gosplan) ortadan kaldırırsa özel mülkiyetin gelişmesi önündeki en büyük engel kaldırılmış olacak.

SSCB'nin İç işleri Bakanı Vadim Bakatin' in Yüksek Sovyette yaptığı bir konuşmada, bu yıl ülkede işlenen suçların sayısı geçen yılın ilk 6 ayına oranla %40 dolayında arttığını, gençlik suçlarının ise geçen yıl %11 artmışken bu yıl bunun iki katına vardığını açıkladı.

SSCB bakanlar kuruluna bağlı Diyanet İşleri Konseyi aldığı yeni bir kararla dinsel kurumların faaliyetleri ile ilgili olarak 1961 yılından bu yana alınmış bütün kararları iptal etti. İptal edilen kararlardan birisi, dinsel kuruluşların ve din adamlarının, inananların dinsel gereksinimlerini karşılamanın ötesinde hiç bir faaliyetin içine giremeyeceklerine ilişkindi.

Bu arada Moskovskiye Novisti gazetesinin yazdığına göre perestroyka sürecinin dinsel kurum ve kuruluşlara ilişkin bir yıllık sonuçları şöyle: 48' i müslüman olmak üzere 1610 dinsel örgüt resmen kayıt yaptırdı. 12 si cami olmak üzere 143 yeni ibadet merkezinin yapımına izin verildi. (Geçen yıl bu rakam toplam

17 idi). 26 sı cami olmak üzere 937 ibadet merkezi yeniden açıldı. SSCB de faaliyet gösteren 16 din okulunda 2884 öğrenci okuyor. SSCB'nin Avrupa ve Sibiry kesimlerinde müslümanlık öğrenimini vermek üzere iki yıllık kurslar düzenlenecek. Bakü'deki Transkafkasya islam yönetiminin denetiminde de beş yıllık illahiyet okulu açılacak.

Sovyet kültür fonu ve SSCB bilimler akademisi Moskovada bir konferans düzenledi. 13 Cumhuriyetten gelen çeşitli bilim adamlarının katıldığı konferansta bir gurup tarihçi, coğrafyacı, dilbilimci ve gazeteciler Sovyet kentlerine eski adlarının geri verilmesini istediler. Bu öneri kabul edilerek son dönemlerde Kalinin şehrinin ismi değiştirilerek eski ismi ile resmîyete geçildi. Acaba işçi devletin devrimci geçmişini, devrimci komünist kahramanları hatırlatan kent adlarının değiştirilmesi nasıl izah edilir? Bunun bunalımı aşmakla ne ilgisi vardır?

PERESTROYKA VE SOSYALİST ÜLKELER

Sosyalist ülkelerin perestrokaya karşı tutumları ta baştan beri farklıydı. Kimileri perestrokanın sosyalist ülkeleri ve uluslararası komünist hareketi daha güçlendireceğini iddia ederlerken, kimileride soruna kuşku bakıyorlardı. Perestrokayı ta baştan olumlu karşılayanlar Polonya ve Macaristandı. Bu ülkelerde reform hareketi bizzat devlet ve parti yöneticileri tarafından benimsenip hayata koyuldu. Reformların bu ülkelerde benimsenip hayata geçilmesi ve hele hele Polonya'nın bunda birinci sırayı alması onun sosyalist ülkeler arasında en çok sorunları olan ülke olması ve "Dayanışma Sendikasının" uzun bir zamandan beri orada çalışmaları yapmasıydı. Reformlarla beraber "Dayanışma Sendikası" yasalık kazandı ve yapılan seçimlerde muhalefet güçlerini toparlayıp hükümet kurmayı başardı. Büyük bir "başarı" da Polonya Birleşik İşçi Partisinin (Komünist partisi) parlamentoda temsil hakkını kazanmıştıydı. Kısa bir süre sonra P-BIP program ve isim değiştirdi "Polonya Cumhuriyeti Sosyaldemokrasisi" ismini aldı ve programında da kapitalizme geri dönmeye açık bir parti olduğu imajını bıraktı. 40 yıllık bir süre ülkeyi idare eden bir komünist partinin bu duruma düşmesinin çok düşündürücü olması gerek.

Polonyadan sonra Macarlar reformları hayata geçirmede başarı kazandılar. On-

lar, çok gecikmeden Başbakan Nemeth'in önerisi üzerine parti ismini değiştirdi "sosyalist parti" ismini aldılar. Kısa bir süre sonra da Varşova paktı'nın dağılması önerisini yapıp Sovyet askerlerinin Macaristan'dan çekilmesini istediler. Macarlar çok kısa bir sürede sosyalizme olan güvensizliklerini ve kapitalizme yönelme eğilimlerini açığa vurdu. Macaristanlılar salt kendi iç işleriyle uğraşmaya yetinmediler. Onlar batılı dostlarına "demokratikliklerini" ispatlamak için komşu sosyalist ülkelerin iç işlerine karışmayı gerekli gördüler. Avusturya ile sınırlarını açmaları Demokratik Almanya Cumhuriyeti için büyük bir darbe oldu çünkü, oradan yüzlerce DAC'nin vatandaşı Avusturyaya geçiyordu. Ayrıca Macaristan, iki milyona yakın Macar'ın ulusal baskı altında olduğunu ileri sürerek Romanya'nın iç işlerine karışmaya girişti.

Çekoslovakya'nın durumuna gelince, o, sanayi gelişme ve işçi sınıfı tabanının yoğunluğu bakımından diğer sosyalist ülkelerden biraz farklıdır. Fakat 1968 olaylarının kitleler üzerinde bıraktığı etki nedeniyle kitleler partiye karşı hoşnutsuzluklarını dile getiriyorlar. Bunun kanıtı kapitalist- emperyalist ülkelere yakınlığıyla tanınan Havel'in cumhurbaşkanlığı seçilmesi ve kitlelerin zorlamasıyla başbakan Marian Kalfa'nın komünist partiden istifa edip, ülkeyi batı tipi bir kalkınma yoluna koyacağını iddia etmesidir.

Demokratik Almanya Cumhuriyeti ise ta baştan beri perestroyka ve glasnost kuşku bakıyordu. Bu kuşku giderek güçlendi ve bu durum onlarla SSCB yönetimi arasında bir soğukluk oluşturmaya başladı. DAC, süreç içerisinde perestrokaya karşı olan kuşkularını artık yazılarında açığa vurdu. DAC yöneticileri SSCB yöneticilerini çeşitli tehlikelere karşı şöyle uyarıyordu. DAC'ın sosyalist birlik partisinin (SED) organı "Einheit" de yayınlanan bir yazısında partinin ideolojik işler sorumlusu Kurt Hager, SSCB' deki siyasal yaşamın "sosyalizmi ortadan kaldırmak isteyen güçler tarafından tehdit edildiğini" belirtti. SSCB'de yapılan reformların ülkeyi ekonomik ve toplumsal bir kargaşanın içine atabileceğini söyledi. Kurt Heger yazısında Macaristandaki gelişmeleri dikkatle izlediklerini belirtti. ABD'deki Bush yönetiminin sosyalizmi likide etmeyi amaçlayan çabalarına karşı ideolojik mücadeleyi özellikle yoğunlaştırmak gerektiği görüşüne de yer verdi. Bunun yanı-

sıra DAC, Sovyet "Sputnik" dergisinin Almanca baskısının ülkeye girmesini yasaklamıştı. Fakat emperyalistler bu sosyalist Avrupa ülkesini de rahat bırakmadılar. Onların gizli ve açık müdahaleleri yetmiyormuş sanki Çekoslovakya'daki Batı Almanya elçiliği aracılığıyla ve Macaristan'ı devreye sokarak işleri iyice karıştırmaya çalıştılar. Batılıların tüm bu çabalarına rağmen DAC Sosyalist Birlik Partisi kitleler üzerindeki etkinliğini ve prestijini eskisi gibi olmasada gözardı edilmeyecek bir düzeyde tutuyor. Bunun sebebi, DAC'nin sanayileşmiş ve işçi yoğunluğu bakımından güçlü olması, savaş yıkıntıları üzerinde sosyalizmin inşa edilmesi sosyalist ideallerin ve değer yargıların kitleler içinde kök salmasıdır.

Ülke içindeki batı yanlısı ağırlıklı muhalefet ve onlara destek veren sözüm ona kimi "komünistlerin" dayatması sonucu Honoker ve yoldaşları gibi komünistleri iktidardan uzaklaştırıp havadan sudan bahane arayarak düzmece iftiralarda bulundular. Sırf onları kitlelerin gözünden düşürmek için mahkemeye dahi çıkardılar. Acaba Honoker gibi inşaat işçiliğinden devlet başkanlığı düzeyine gelene dek çok zorlu bir mücadeleden geçen ve onun faşizme karşı mücadelesi komünistler için bir destan olan böyle bir önder komünisti aşağılamanın reformlarla ne ilgisi var? Buna kim sevinebilir? Buna sevinenler olsa olsa batılılardır, emperyalistlerdir. Burada Almanların çok eski yazılarından "Göte" nin bir sözü hatırlatmak gerekir; "eğer düşmanın senin yaptıklarına seviniyorsa, senin, yaptıkların üzerinde ciddi düşünmen gerekir" diyor.

Romanya ise perestrokayı ta başından beri en çok sert eleştiren ülkelerden biriydi. Doğu Avrupa, da çok hızlı gelişen olaylar Romanya'nın yalnız kalmasına yol açtı ve tüm batılı ülkelerin şimşekleri Romanyaya yönelmeye başladı. Perestroyka öncesi dönemde bazı sosyalist ülkelerle özellikle SSCB ile olan ayrılıklarından dolayı batılılara yakın görünen Çavuşesko şimdi ise batılıların şimşeklerini üzerine toplamıştı. Bu işin altında yatan gerçek nedir? Dün ve bu gün SSCB ile ayrılıkları olan Çavuşesko, dün Avrupalılara yakın, bu gün ise onların hedef tahtası haline geldi. Bunun altında yatan gerçek dün SSCB ile emperyalist ülkeler arasında bir soğuk savaş sürüyordu bu savaşta emperyalistler SSCB ile ayrılıkları olan herkesi kendine yakın görüyordu. Bu gün ise so-

ğuk savaş dönemi bitti yerini yumuşamaya bıraktı ve SSCB' de batılıların da desteklediği reform hareketi başladı. Çavuşesko' da bu reform hareketini eleştirenlerden biriydi, sorunun özü budur.

Romanya Komünist partisi genel sekreteri Çavuşesko batılı gazetecilerin sorularını yanıtlarken SSCB' deki perestroyka ve glasnostu şöyle değerlendiriyordu; " Biz her ülkenin, her partinin kendi gerçekleriyle bağlı ve kendi görüşlerine sahip olarak sosyo-ekonomik gelişmeyi ve sosyalist kuruluşu sağlaması görüşünden yola çıktık. Ancak bazı ülkelerde alınan, gerçekte sosyalizmin ilkelerinin reddi anlamına gelen belli önlemler bizi endişelendiriyor."

" Bu önlemlerin anlamı geriye dönmektir. Yada daha doğrusu, bir Fransız gazetesinin yazdığı gibi kapitalizme geri dönmektir. Böyle bir çizgi yalnızca onu izleyen ülkenin ekonomik ve toplumsal durumunu dahada kötüleştirebilir ve bu da elbette siyasal ve ekonomik istikrarı, uluslararası ilişkileri etkileyecektir."

Çavuşesko Polonya ve Macaristandaki gelişmeler üzerine' de şöyle konuştu. "Eğer onlar (o ülkelerin yöneticileri) o ülkelerin belli merkezlerindeki bazılarının istemlerini uygularlarsa bu onlar için felaket olur."

Çavuşeskonun bir hanedanlık kurduğu, ülkeyi çok ciddi ekonomik sorunlarla karşı karşıya bıraktığı, kendisini ve eşini putlaştırdığı doğru, bu türden gelişmelerin ne içte ne de dışta sosyalizme hizmet etmediği bir gerçektir, ama sorunun Romanya'daki bu günkü durumuyla sonuçlanmasının da sosyalizme hizmet etmediği bir diğer gerçektir. Tam tersine sosyalizmin prestijini düşürdüğü bir gerçektir.

Küba'nın durumuna gelince o, sosyalist ülkelerdeki gelişmeleri ta baştan beri temkinli bir şekilde takip ediyordu. Gelişmeler süreci içerisinde onlarda da kuşku oluşmaya başladı ve bu kuşku açık bir şekilde dile getirdiler. Monaco kışlasının basılmasının 36. yıl dönümü dolayısıyla bir konuşma yapan Küba Komünist Partisi genel sekreteri Fidel Kastro SSCB ve bazı sosyalist ülkelerdeki gelişmeleri şiddetle eleştirdi. Kastro, konuşmasında özellikle Polonya ve Macaristandaki duruma değindi. Eski adıyla Polonya Birleşik İşçi Par-

ti'sinin kapitalizm yanlısı ve en azından anti komünist "dayanışma'yi" mezardan çıkarıp parlamentoya kadar sokan tutumunu eleştirdi.

SSCB tarafından Küba'ya yapılan ekonomik yardımların kesilebileceği konusunda Küba işçi sınıfını da uyaran Kastro şöyle konuştu: " 30 yıldır sosyalist kamptan düzenli olarak aldığımız ve saat gibi elimize ulaşan yardımların, artık aynı güven içinde ve zamanında geleceğini söyleyemeyiz."

Kastro sözlerine devamla şunları söyledi "bir sabah uyandıığımızda Sovyetler Birliğinin bir iç savaşın göbeğinde olduğunu görsek bile, o koşullarda bile sosyalizm kavgamızı sürdürüleceğiz, ölmek var dönmek yok."

Öte yandan Moskovskiye Novosti gazetesiyle Sputnik dergilerinin İspanyolca baskılarının Kübada yasaklandığı bildiriliyor. Küba yetkilileri bu iki yayının burjuva demokrasisini savunduklarını, Amerikan yaşam biçimine hayranlık aşılamaya çalıştıklarını belirttiler.

Vietnam ve Kuzey Kore perestroykaya temkinli bir yaklaşım içerisinde olan ülkeler safında yer alıyor. Çin'in tutumu ise geçen yıl öğrenci eylemlerine karşı koydukları tavırdan belli oluyor.

PERESTROYKA' NIN İHTİYAÇ DUYDUĞU DESTEK

SSCB' de perestroykanın başarı kazanması için esas olarak ülke içinde yığınsal bir taban kazanmasını gerekli kılıyor. Bunun yanı sıra dışardan da yardıma ihtiyaç duyulduğu görülüyor. Evela, dışardan yapılan desteğin siyasal olduğu gözardı edilemez. Fakat siyasal destekle beraber ekonomik desteğe ihtiyaç duyuluyor. Bunu da kapitalist emperyalist ülkeler kooperatifler yoluyla yapmaya özen gösteriyorlar. Bu görüşü uluslararası finans kapitalin temsilcileri şöyle izah ediyor:

"Batılı şirketlerin ticaret yapmak üzere Sovyet kooperatiflerini arayıp bulması yaşamsal önem taşıyor. Bu üç açıdan önemlidir.

Bir kez batılı şirketler ticaret yapmak istiyorlarsa ve bürokrasinin engellerine takılıp kalmak istemiyorlarsa, kooperatifler en iyi seçenektir.

İkincisi, kooperatif hareketi yaşayacak ve geliyecekse pazarını genişletmesi, hem mal satması ve hemde iç pazarda satacak mal bulması gerekir.

Üçüncüsü olarak kooperatif hareketi SSCB' de ortalama halkına yaşam standartlarını geliştirme, kendi inisiyatiflerini kullanma ve devlet denetimi dogmasından kaçma umudunu sunuyor.

Eğer batı, SSCB' de yapıcı reformlar istiyorlarsa, o zaman Gorbaçov'u doğrudan desteklememelidir bunun yerine, sivil toplumun bağımsız düşünen ve onun reformlarının ana dayanağı olmakta olan kesimine destek vermelidir.

Batı yalnızca Gorbaçov'a destek vererek reformlarda başarısızlık ve reformcuyu boğmada başarı gibi bir tehlikeyi göze alır. Oysa Gorbaçov'un ayakta kalabilmesi için dayanmak zorunda olduğu kesimi destekleyerek batı, hem Sovyet devlet başkanına yardım eder ve hem de reformun doğal çizgisinde ilerlemesini sağlamış olur." (The finansial times 5 nisan 1989. çeviri.)

Kıscası çözüm kooperatif hareketinde yatar. Batılıların böyle bir politika yürütmelerinin amacı ileride SSCB ' de her hangi bir yönetim değişikliği olduğu halde böyle bir politikayı sürdürmelerini sağlayacak bir taban oluşturmayı amaçlıyor.

Ülke içinde ise yığınsal bir taban kazanmadığı görülüyor, buna örnek olarak SSCB tarihinde Temmuz 1989 da Kuzbas ve donbas bölgelerinde 250 bini aşkın maden işçisinin çok ağır çalışma koşullarını protesto etmek amacıyla başlattıkları grev ve istemleri gösterilebilir. Diğer yandan özellikle kooperatif hareketi halktan olağan üstü ölçüde tepki topladı. Sovyet halkı bu yeni tücarları öfkeyle karşılıyor. Pazara dayalı olmayan bir ekonomide yaşadıkları 60 yıl onları, kooperatiflerin koydukları yüksek fiyatlara ve kooperatif sahiplerinin elde ettikleri servete düşman yapıyor. Bu şiddetli yığınsal tepki, Sovyet halkının, var olan ekonomik ve toplumsal bunalımı aşmak için harekete geçmesidir. Kimilerinin iddia ettiği " sosyalizm iflas etti," bu bunalımın "Marksizm-Leninizm in bunalım"ı olduğu ve 1917 büyük ekim sosyalist devrimin bir " darbe " olduğu idiaları tersine Sovyet halkının bu bunalımı aşacağını ve sosyalizm yolunda ilerleyeceğine kesin gözüyle bakmak gerekir. Bu bunalım, marksizm-Leninizm veya sosyalizmin bunalımı değil, Marksizm- Leninizm ve sosyalizmden uzaklaşmak isteyen bürokratların bunalımıdır.

TÜRKİYE BİR BÜTÜN MÜŞ

(Baştarafı 1. sayfada)

yine de bu heyetin içinde bir Kürt düşünün. Gözlerinizin önüne Kürt halkının bu azıllı düşmanının, Kürt katilinin kabri önünde saygı duruşuna geçmiş bir Kürt "komünist" getirin. Kimisi Atatürk heykeli önünde heyecanlanırken kimisi saygı duruşuna geçiyor. Utanç verici bir tablo değil mi? Tüm bunları geçiyorum.

Haydar Kutlu ve Nihat Sargın tahliyelerinden hemen sonra yaptıkları ilk basın toplantısında gazetecilerin 314 sayılı kanun hükmündeki kararname ve Kürdistan'daki son gelişmeler üzerine yönelttikleri bir soruya karşılık "Doğu'da alınan önlemler için düşündüğümüz şey, Türkiye'nin bir bütün olduğudur. Biz zaten tümüne demokrasi gelmesi için uğraşıyoruz" dediler. Bunun üzerinde duracağım. Bu ifadeyi kimler kullanıyor? Neden kullanılıyor ve hangi anlama geliyor? Üzerinde durmak istiyorum.

Bay Kutlu ve Sargın'ın Türkiye'nin bir bütün olduğu konusunda faşist Türkiye ile görüş birliği içersinde olduklarını söylemekle başlayacağım. Kutlu ve Sargın'ın ve marksist geçinen Türk-Kürt bütün benzerlerinin bu konuda Kürdistan'daki katliamların baş sorumlularıyla, sömürgeci işgal güçlerini yöneten ırkçıgerici subaylar ve sömürge valisi Kozakçıoğlu ile görüş birliği içersinde olduklarını söylediğimiz zaman haksızlık mı etmiş oluruz? Kamuran İnan farklı bir şey söylemiyor. "Benim yöntemimle Kürdistan'da ot bitmez" diyen Türk ordusunun ırkçı generalleri de Türkiye'nin bir bütün olduğunu söylüyorlar.

Dünyanın yuvarlak olduğu konusunda devrimciler ve karşı devrimciler görüş birliği içersinde olabilirler. Suyun yüz derecede kaynama noktasına geldiğini komünistler de faşistler de kabul edebilirler. Ama uluslar, sınıflar ve cinsler arasındaki ilişkilerde bir demokratın bir ırkçıyla, bir sömürgeciyle veya bir ajan ile görüş birliği içersinde olabileceği düşünülebilir mi? Türkiye'nin bir bütün olduğunu söylediği zaman bir sömürgeci, bir ırkçı-faşist veya kontr-gerilla veya MİT çıkarlarına uyduğu için yalan söylüyor. Bunu çıkarlarına uygun buluyor ve bile bile yapıyor. Yalanını açığa çıkarmaya çalışanlara Türkiye'de ve Kürdistan'da somut olarak görülebileceği

gibi baskı uyguluyor. İşkencelerden, kırıklardan geçiyor. İsmail Beşikçi hoca örneğinde görüldüğü gibi yıllarca zindanlara tıkıyor ve namuslu ve dürüst olmanın, bilimsel gerçekleri söylemenin bedelini fazlasıyla ödetiyorlar.

Peki H. Kutlu ve N. Sargın gibi tanınmış Türk "marksistler, devrimciler" bu yalanlarla neden ve nasıl oluyor da görüş birliği içersinde olabiliyorlar? Türkiye'nin bir bütün olduğu yalanını "devrimci" insanlar neden tekrarlıyorlar? Türkiye'nin bir bütün olduğu yalanı, onların uğruna savaştıklarını ileri sürdükleri idealerin gerçekleşmesine mi yarıyor ki? Böyle bir yalan, sömürgeci ve ırkçı Türk devletinin Kürt ulusunu ve ülkesini yok sayma, inkar etme yalanı, bu bayların sınıf çıkarlarına mi uyuyor? Mümkün mü? Öyleyse Türkiye'de namuslu ve dürüst olmanın, demokrat, devrimci olmanın rizikosu göze alınmıyor. Veya şöyle söleyelim:

1- Bu baylar düşündüklerini söylüyorlar. Kürt ulus'unun ve ülkesi olan Kürdistan'ın varlığından bihaberdirler. Kürd'ü, Kürdistan'ı yok sayıyor ve bu nedenle Türkiye'nin bir bütün olduğunu söylüyorlar. Bu, insana mantıklı gelmiyor. 2- Bu işte belirleyici rolü oynayan korku faktörüdür. Yani devlet sopa gösteriyor, bunlar gerçekleri dile getirmeye, hatta bu konuda susmaya bile cesaret gösteremiyorlar. Peki, öyleyse, bu yürek devlete karşı savaşa bilir mi? "Demokrasi" nasıl gelecek?

Demokrasi yakalanmamaksa, özgürlük buysa, hiç bir şey söylemezsin sorunlar biter. Türkiye'de yakalanmayan, işkence görmeyen "özgür" milyonlarca insan var. Yani böyle bir "demokrasi" böyle "özgürlükler" için kimse yalan söylemek zorunda değildir Türkiye'de. Susmak yetiyor genellikle. Susmakla elde edilebilecek bir şey veya şeyler için savaşılır mı? Bunu yapacak kadar budala insanlar bulunabilir mi?.

Özgürlükler neden gereklidir? Devletin söylediklerini tekrarlamak için özgürlük gerekiyormu? Devletin sömürgeciliğini, işgalciliğini, ırkçılığını, katliamciliğini ve barbarlığını maskeleyen amacını güden yalanlarını devlet baskısı ve korkusuyla tekrarlamak devlete kulluğu kabul-

lenme anlamına gelmiyormu? Bunların sözümona "demokrasi" mücadelesiyle alakası kurulabilir mi? "Demokrasi gücümüştü," Türkiye'nin bir bütün olduğu yalanı üzerine oturarak, Kürt ulusunu ve ülkesini inkara dayanarak "demokrasi gücü" olunmaz. Veya Türk üsülü demokrasi gücü olunur ki bunda da Kürt halkının bir çıkarı olmaz. Aksine bu, Kürt halkını yanıltma ve aldatma vesilesi olabilir ki en az sömürgeci devletin barbarlığı ve katliamcılığı kadar tehlikeli ve düşmanca dır.

Türkiye bir bütün mü. Kürdistan'a ne oluyor? Türkiye kürdistanla birlikte bir bütün olabilir mi? Böyle bir iddia Kürt halkının azıllı düşmanı şöven Evevit'in Türk millet tanımı içersine Kürtleri de katma inkarcılığıyla aynı hamurdan yoğrulmuş sömürgecilik değildir mi? Kast edildiği anlamda Türkiye bir bütün değildir ve olamaz. Türk devlet sınırları içersinde Kürtlerin ülkesinin, Kürdistanın büyükçe bir parçası vardır. Türk devleti Kürdistanın bu parçasını işgal etmiş ve sömürgeleştirmiştir. Bu nedenle de Türkiye'nin bir bütün olduğunu söylemek sömürgeci ve ırkçı Türk burjuvazisinin gerçeklerden uzak yalanını tekrarlamak olur. Bu, komünist, devrimci, demokrat, dürtüst insanların işi olamaz.

Çünkü, Türkiye'nin bir bütün olduğu görüşü Kürt ulusunu ve ülkesini inkara dayanır. Bu görüş, Kürt ulusunu ve ülkesini yok sayan, böyle bir ulus ve ülkenin yer yüzünde bulunmadığını kanıtlamaya (!) çalışan milli misaki'ci şövenist ve ırkçı bir görüştür. Objektif gerçekleri inkara dayanır. Sömürgeci ve katliamcidir. Türk devlet sınırları içersinde yaşayan bütün halkların ve Kürt halkının düşmanı bir görüştür. Türk burjuvazisinin dünyada eşine emsaline rastlanmaz aşağılık ırkçı görüşüdür. Bu görüşü savunmak, buna sahip çıkmak veya tekrarlamak ne devrimci, ne demokrat ve ne de dürüst insanların işi ve görevi değildir.

Kürt halkı bütün halklarla olduğu gibi kuşkusuz Türk halkıyla da dosttur, kardeşdir. Kürt halkının, kuşkusuz, Türk halkının dostluğuna ihtiyacı da vardır. Türk devrimci ve demokratlarının dostluğuna ihtiyacı vardır. Ama aynı şekilde Türk halkının, devrimcilerinin ve demokratlarının da Kürt halkının dostluğuna ve devrimci dayanışmasına ihtiyacı vardır. İki halkın ortak çıkarları bu dostluğun temellerini oluşturuyor. Aynı

anda hem Türk halkının çıkarlarını dile getirdiğini söylemek hemde Kürt halkını ve Kürdistanı görmezden gelmek, yok saymak büyük bir iki yüzlülüğün ifadesidir. Kürt halkının çıkarlarına tekabül etmeyen böyle bir iki yüzlülük ve inkarlılık dostlukla birlikte olamayacak ayrı kategorilerdir. Halkların çıkarları karşılıklı yarara dayanan gerçek dostluklardır.

Ama şu da söylenmesi gereken bir gerçek ki Kürt halkının sahte ve korkak sözlüm ona dostlara ve dostluklara ihtiyacı yoktur. Kürt halkının en temel haklarını savunmaktan çekinen veya belki de inanmayan dostlardan ve dostluklardan kazanacak bir şeyi yok. Kürt halkının inkarına, sürgüntüne, kırımına açıkça karşı çıkmayan, sömürgeci ve ırkçı baskılara karşı Kürt halkına göstereceği dayanışmanın risklerine katlanmayan "dostların, dostlukların" Kürt halkı için beş paralık bir değeri bile yoktur.

"Bütün Türkiye'ye demokrasi" getireceklermiş(!) Demokrasi-memokrasi, Kürdistan'a bir şey gelecekse onu Kürt halkı getirmelidir, O getirecektir. Başka uluslara, başka ülkelere "demokrasi" getirmek, daha doğrusu götürmek kimse'nin hakkı değildir. Varsa ilacını başına sürmeli kel. Kaldı ki Kürdistan'na getirilmek istenen "demokrasi" emperyalistlerin, sömürgecilerin daha önceleri sömürgecilerine güttürdükleri "medeniyet" ile aynı pisliktir. Kürt halkı hiç kimseden "demokrasi" bahş etmesini dilemiyor. Hiç kimsenin Kürt halkına cennet armağan etmeye hakkı yoktur. Kürt halkının istediği ve uğruna yüzbinlerce şehit verdiği bu değildir. Kürt halkı kaderini kendi ellerine almak istiyor. Başkalarının kendi iradesi üzerindeki tahakkümüne son vermek istiyor.

Dürüst olmak, meseleyi açık koymak gerekiyor. Kürt halkına yapılan insanlık dışı baskılara karşı söyleyecek bir şeyi olan varsa onu söylemelidir. Demirel de Türkiye'nin bir bütün olduğunu ve bütün Türkiye'ye "demokrasi" getirmek istediğini söylüyor. Ama beri tarafta hükümete "yangın"ı söndürme çağrıları yapıyor. Kürt halkının uyanması, bilinçlenmesi, ulusal ve demokratik haklarını talep etmesi "yangın" oluyor. İnönü de Türkiye'yi bir bütün görüyor. "Üniter devlet" teranesini habire tekrarlıyor. Ve "bütün Türkiye'ye demokrasi" getirmek istiyor. Ve aynı zamanda Demirel'den daha aşağılık konumlarda

bulunuyor. Hüzün verici ama bazı konularda da "komünist" liderlerden daha ileri şeyler söylüyor, daha "cesur" davranıyor. Örneğin Kürtçe'nin serbestçe konuşulması gibi bir sakız da çiğniyor açık açık.

Devletin, "komünist" liderleri, Kürt ulusal sorunu konusunda hizaya getirmek istediği bir gerçek. Zaten bunun dışında hizaya getirilmelerini gerektirecek ideolojik, politik konulardan yeterince uzaklaşmış bulunuyorlar. Sömürgeci, ırkçı Türk burjuvazisiyle Kürt ulusal sorunu konusunda da görüş birliği sağlanırsa "komünist" liderler ve oluşturacakları "komünist" parti büsbütün anlamsızlaşacaktır. Anlamsızlaşmak iyi bir durum değil kuşkusuz. Kürt halkının anlamsız "dostlara ve dostluklara" da hiç bir ihtiyacı yoktur. İdeolojik ve politik kimliğinden soyutlanmış "dostlar ve dostluklar" veya "dostluk" gösterileri Kürt halkı için anlamsızdır. Onun için Kürt halkı açısından olumlu anlamda hiç bir şey ifade etmeyen Kürdistan'a "demokrasi" getirme çabası dostça bir çaba olmadığı gibi boştur da. "Demokrasi'ye" karasevdali olanlar kendi burjuvazisiyle anlaşıp kendi ülkesine "demokrasi" getirsin. Layık oldukları "demokrasi"leri kendilerinin olsun.

Kürdistan sömürgeci işgalin altında bulundukça, Kürt ulus'u kendi kaderini kendi ellerine almadan Kürdistan'da demokrasiden söz etmek kadar büyük bir demagoji olmaz. Kürt halkını "demokrasi" şekerine bulamış hayallerin peşinde koşturmaya yönelik politikalar hangi kılıf altında olursa olsun sömürgeci köleliği kalıcı kılmanın politikalarıdır. Bu özünde düşmanlık politikasıdır.

Türk halkının, Türk devrimci ve demokratlarının yapacağı tek şey, en iyi dostluk Kürdistan'a "demokrasi" getirmek değil, Kürt ulus'unun kendi kaderini kendi ellerine alma mücadelesinde dayanışma göstermek, destek vermektir. Kendi toplumsal ve politik sistemini bırakın Kürt halkı'nın kendisi tesbit ve tayın etsin. İleri sürecekleri gerekçeleri ne olursa olsun Kürt halkını bu hakkını kullanmaya layık göremeyenlerin, özünde, sömürgeci burjuvaziden farklı bir tarafları yoktur. Kürt halkının haklı davasını savunamayanlar, çeşitli nedenlerle gerçekleri dile getiremeyenler, dost kalmak istiyorlarsa en azından susmasını bilmeliler. Yoksa ortada dostluk da kalmaz kardeşlik de.

İNSAN HAKLARI VE KÜRDİSTAN GERÇEĞİ

(Başarafi 4. sayfada)

ğunu doğrulayan tarihi belgelerin (sözleşmelerin) imzalanmasında ısrar ettiler.

Burada şunu ısrarla vurgulamak isteriz: Bağımsızlığına kavuşmak isteyen bir halk, salt BM' de imzalatacağı bir vesika ile amacına varamaz. Eğer bu mümkün olsaydı, Filistin halkı 10 yıldan fazla bir zamandır kendi bağımsız devletine sahip olmuş olacaktı. Ne var ki bağımsızlık ve özgürlük, her alanda ve bütün gerekli araç ve gereçlerle sürdürülecek çetin mücadeleler sonucu kazanılabilir. Esas mücadele sahası, bir halkın kendi öz topraklarıdır. Ancak uluslararası arenadaki çabaları da küçümsemek gerek. Örneğin Cezayir halkı bir milyon şehit vermesine rağmen, Cezayir sorununun Fransa'nın iddia ettiği gibi bir iç sorun olmadığını, uluslararası bir sorun olduğunu kabul ettirmek için BM salonlarında da küçümsemeyen bir mücadele sürdürmesi gerekecekti. Cezayir, Endonezya, Bangladeş ve birkaç ay önce Namibya halklarının kendi öz toprakları üzerinde verdikleri mücadeleler sonucu BM' de "dekolonizasyon" yasasına göre bağımsızlıkları imzalandı. Tekrarlıyalım; İnsan hakları deklarasyonu temelinde değil, "dekolonizasyon" yasasına göre bağımsızlıkları tanındı.

En basit tabii haklarından bile yoksun olan, asrımızda çağ dışı barbarlıklarla bir arada yaşamaya mecbur edilen Kürt insanının probleminin çözümü, ancak Kürt ulusunun kendi kaderini özgürce belirlemek için sürdüreceği ve çeşitli biçimlerden oluşacak zorlu mücadeleler sonucu gerçekleştirilebilir.

Bu anlamda diyorum ki, Kürdistan dağlarının tam kurtuluşu dek ayrılmaz bir parçası olan kahraman peşmergelere omuz vererek ve onların zaferlerine dayanarak uluslararası konferanslara gidelim. Gidelim ama adil davamızı orada ve her yerde tavizsizce savunalım. Davamız haklı bir davadır. Zafer neden bizim olmasın ki ?

Nivisa jêrin ji pirtûka mamoste yê têkoşer İsmail Beşikçi ya bi navê "Koloniya nava Dewletan Kurdistan" hatiye wergerandin

TEORÎYA GULLEYA PEŞÎ

Frantz Fanon mêrxaseki Têkoşina Rîzgariya Cezayirê ye. Zenci ye. Lî koloniya Frensê Martinik bûye û jiyaye, lî Parisê tîb xwendiyê. Dî destpêka salên 1950'an de doktor e. Her dî van salan de Tevergera Rîzgariya Cezayirê bala wi dîkşine. û dî nivê salên 1950'an de wek doktorê hukûmetê diçe Cezayirê, bî Cebheya Tevergera Rîzgariya Cezayirê re tîkiliyên dîzi girêdide. Lî ser welatên koloni, Frantz Fanon xwedi ditneke balkêş e. Ew weha dibêje; Lî welatên koloni rêxistina gel û gihîştina qonaxa şerê çekdari pîr zehmete. Jî ber ku lî van welatan gel hatiyê tirsandin. Dî nav tirs û bê hêvitiyê de ye. Hêza kolonyalist dîxwaze gel bitirsine û hertum ser çemandi be, bî ya wan bike. Zordesti, zîlim, heqaret lî ba mirovan hilweşiyaneke ruhi peyda kiriyê. Baweriya gel bî xwe tune. Ew baweriyê bî malbata xwe, eşira xwe, gundiyan xwe, kes û karên xwe nayne. Baweriya wi bî pêşeroja wi tune. Gel, xwe, mirovên xwe, malbata xwe, netewê xwe pîr biçûk dibine, lê hêzên kolonyalist pîr mezin, bî quwet dihesibine, difikire ku mirov çî cara nikare şerê wan bike. Mirovan lî hember qedera ku jî bo wan hatiyê nivisandin, serên xwe çemandine. Têv karên xwe lî hêviya Xwedê dihêlin. Lî welatên koloni, dewletên kolonyalist du tîştan jî gel dîxwazin; Em we idare dîkin, vê jî bir mekî. Eger em nebin, em we idare nekî, îşê we xirabe. Çunki hûn mirovîne feqîr, kêmehatine jî idarê, jî ekonomiyê, jî heq û huqûqê, jî teknolojiyê fam nakî, hûn cahîlî. Ya duyem jî, jî me bitirsî û bî ya me bîkî. Dî vê rewşa civaki û ruhi de mirovê welatê koloni dîxwaze jî aliyê psikoloji ve xwe tîr bike, lî hember bîndestîya xwe reaksiyona xwe nişan bide. Lewra mirovê welatê koloni her tum dîxwaze xwe tîxe şûna kolonyalistan. Ew lî dîji girantirî heqaret, zîlim û biçûkdîtina kolonyalistan, bêdeng e, kerr e, lê rexneyeke, gefeke biçûk a nêzikên xwe, mirovên xwe, gundi û bajariyan xwe dîke mesela namûsê û êrişî wan dîke. Jî ber ku rewşa civaki û ruhi zarokên êrişkar peyda dîke. Bêdengi, çî jênehatî û serçemandîna lî hember zordestîya

kolonyalistan, dibe êrişî lî ser malbatê, gundi û welatiyan.

Hêzên kolonyalist jî vê rewşa ruhi jî xwe re bî kar tînin. Dî nav civakê de nakokiyên urf û adetên kevin gur dîkî. Politika "perçe bike-idare bike" bî awayeki fireh tîxî jîyanê. Bî navê xwindariyê, nakokiyên nû, şerên nû peyda dîkî, dîxwazî dijberiyên urf û adetên kevin tîm û tîm hebî. Lî gundan leşker û polis, lî pêş çavên zîlamî tecawîzî jînen wan dîkî û dîxazî kes dengê xwe neke. Lê dîxwazî gel biçûktirî problema lî gundê xwe, lî nav eşirê mezin bîkî, bîkî xwindari, bî navê parastîna namûsê tola xwe vekî. Dewleta kolonyalist lî qereqolan, lî merkezên polîsan, lî girtixanan mirovên weha wek îşkenceçî bî kar tînin.

Ev tîşt hemû xuya dîkî ku civakên koloni, civakên birindarin. Kes û civakên lî dîji zîlim û zorê çok deynî, serî biçemînî, mirov û civakên jî dilê xwe birindarin.

Frantz Fanon dibêje ku dî rewşeke welê de tenzîma gel, gihîştina qonaxa şerê çekdari pîr û pîr zehmet e. û lî ser şikandîna vê zehmetiyê dîpeyîve. Jî bo şikandîna û nehiştina zehmetiyê jî pêwîstîya xebateka giran, bî biryar lî gotinên xwe zêde dîke. Ew weha dibêje; "Mirov dîkare tev astengan bîşkêne û keseki tenzîm bike. Gava ev têkoşer gulleya pêşî berdide dewleta kolonyalist û împeryalist, dî rastiye de ew xwe bîxwe dîkuje; Bî ya Frantz Fanon gulleya pêşî şexsiyeta kole, bî tîrs, perçiqî ya xwediyê gullê dîkuje. Bî berdana gulleya pêşî, miroveki nîp û nû peyda dibe. Ev kesê nû êdi baweriyê bî xwe, bî malbata xwe, bî welatiyan xwe, bî netewê xwe tîne. Edî xwe û netewê biçûk, bêhêz, û dewleta kolonyalist jî pîr mezin, pîr bî hêz nabîne. Rastiye wek xwe dibîne, hêz û karîna xwe û ya dijminê xwe dihesibîne, lî gor wê tîdikêşe.

Lê divê "gulleya pêşî" her tum wek çekeki neyê fam kîrî, hêlsengandî, divê bî awayeki fireh lî qonaxê bê nerî. Dibe ku naveroka "gulleya pêşî" lî gor dem û cîh bê guhertî. Weşaneke anti kolonyalist jî lî gor dem û cîhê xwe dîkare bî vî kari rabibe.

MESELA KURD LI MOSKO

Dî navbera 25-26'ê Tirmeh'a 1990'i de lî paytextê Yekitiya Sovyeta Moskova yê bî navê "Dî dirokê û rojame de Kurdên Sovyetê" konferansê zanîstî pêk hat. Dî konferansê de gelek kesên Kurdînas, rojnamevan, nîviskar û akademyen beşdar bûn û her weha jî her çar perçeyên Kurdistanê nûnerên hêzên siyasi û gelek kesên welatparêz jî beşdar bûn.

Dî konferansê de bî awayeki fireh lî ser problemên Kurdên Yekitiya Sovyetan hate axaftî û gelek kesan neheqiyên dî dema derbasbûyî de lî Kurda hatîbûn kîrî anî zîman û jî bo çareserkîrîna problemên heyi gelek pêşniyar hatî kîrî. Hinek jî pêşniyaran evbûn: -Bî cîh kîrîna hemû Kurdên lî Yekitiya Sovyetan lî mintîqakê, -Derxistîna rojnameyek merkezi bî tipên latîni jî bo hemû Kurdên Sovyetê, -Pêk anîna merkezek kulturî, û her weha hate pêşniyar kîrî ku Yekitiya Sovyetan mesela Kurdi dî Koma Mîletan de pêşniyari mînaqêşê bîke.

Dî konferansê de nûnerê jî komîta merkezi ya Partiya Komunist a Yekitiya Sovyetan û yek jî jî Sovyeta Bîlnd axivî û soz dan ku jî bo çareserkîrîna problemên Kurdên Sovyetê bîbîn alîkar.

Konferansê jî serokê Yekitiya Sovyeta M. S. Gorbaçov re nameyek vekî şand û dî dawiyê de civinek jî bo rojnamevanan hate amade kîrî, dî vê civînê de gelek rojnamevanên Sovyeti û bîyani amade bûn.

K. Salih- Moskova